

Adviesbureau

Mertens B.V.

**BESCHERMDE DIERSOORTEN
KROMME GAT TE HARDINXVELD-GIESSENDAM**

Advies op het gebied van natuur, ruimtelijke ordening en natuurwetgeving.

Eindrapport

BESCHERMDE DIERSOORTEN KROMME GAT TE HARDINXVELD-GIESSENDAM

rapportnummer 2020.3602

juni 2020

In opdracht van:
Rho adviseurs voor leefruimte
Postbus 150
3000 AD ROTTERDAM

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en natuurwetgeving

 Utrechtseweg 120, 6871 DV Renkum
 06-29458456

 info@adviesbureau-mertens.nl
 www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Renkum, 2020.

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

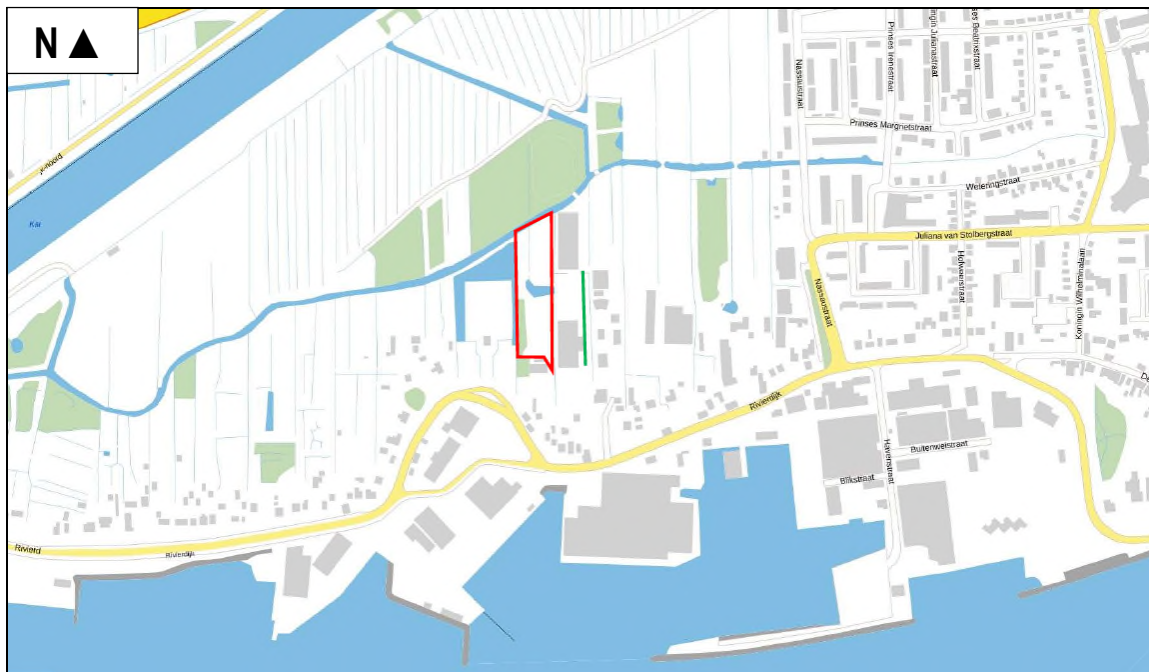
INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 INLEIDING	2
1.2 HET PLANGEBIED	2
1.3 DE PLANEN	2
1.4 OPBOUW RAPPORT	3
 2. ECOLOGIE.....	4
2.1 HEIKIKKER.....	4
2.2 RUGSTREEPPAD	4
2.3 GROTE MODDERKRUIPER	4
 3. METHODE.....	5
3.1 ONDERZOEKSRONDEN	5
3.2 HEIKIKKER EN RUGSTREEPPAD	5
3.3 GROTE MODDERKRUIPER	5
 4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING	7
4.1 HEIKIKKER EN RUGSTREEPPAD	7
4.2 GROTE MODDERKRUIPER	8
 5. SAMENVATTENDE CONCLUSIE	10
 GERAADPLEEGDE LITERATUUR.....	11
 BIJLAGEN	12
1. VOORWAARDEN.....	13
2. ONDERZOEKS OMSTANDIGHEDEN	14

1. INLEIDING

1.1 Inleiding

Er is het voornemen voor de realisatie en gebruik van vier woningen met landschappelijke inpassing aan het Kromme Gat te Hardinxveld-Giessendam (zie figuur 1 voor de globale ligging en bijlage 1 voor de exacte ligging en begrenzing). Op basis van verkennend onderzoek is bepaald dat het plangebied mogelijk van waarde is voor de beschermde heikikker, rugstreppad en grote modderkruiper die door de plannen negatief kunnen worden beïnvloed (Adviesbureau Mertens, 2020). Op grond hiervan is aan Adviesbureau Mertens BV te Wageningen gevraagd om het voorkomen, de verspreiding en het eventuele terreingebruik van de heikikker, rugstreppad en grote modderkruiper inzichtelijk te maken. In onderhavig rapport wordt verslag gedaan van een veldinventarisatie naar de diersoorten.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied van het Kromme Gat te Hardinxveld-Giessendam (rood).

1.2 Het plangebied

Het plangebied is gelegen aan het Kromme Gat te Hardinxveld-Giessendam. Voor een omschrijving van dit gebied wordt verwezen naar het verkennend onderzoek (Adviesbureau Mertens, 2020).

1.3 De plannen

De plannen zijn sinds het verkennend onderzoek niet gewijzigd. Voor een omschrijving van de plannen wordt dan ook verwezen naar het verkennend onderzoek (Adviesbureau Mertens, 2020).

1.4 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over de ecologie van de heikikker, rugstreeppad en grote modderkruiper (hoofdstuk 2) komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethoden.
- Een beschrijving van de aanwezigheid van de heikikker, rugstreeppad en grote modderkruiper.
- De conclusie over de betekenis van het plangebied voor de heikikker, rugstreeppad en grote modderkruiper.

Gelet op het feit dat onderhavig onderzoek een voortzetting is op het verkennend onderzoek (Adviesbureau Mertens, 2020), kan onderhavig rapport daarvan niet los worden gelezen. In bijlage 1 worden de voorwaarden van het onderzoek weergegeven.

2. ECOLOGIE

2.1 Heikikker

De heikikker is een middelgrote kikker. De kleur is erg variabel van geelbruin tot rood/groenbruin met op de rug vaak een lichte lengtestreep. Ook heeft hij een patroon van donkere vlekken op de flanken en een lichte buik. In de paartijd (eind februari tot begin april) kleuren mannetjes licht- tot fel blauw en dan is de soort eenvoudig te herkennen ten opzichte van bijvoorbeeld de bruine kikker. De heikikker komt vooral voor in vochtige heidegebieden, waar sprake is van veenvorming en in hoog- en laagveengebieden. Ook in de rest van zijn verspreidingsgebied is vocht en veenvorming een belangrijk element van zijn biotoop.

2.2 Rugstreepad

In potentie kan in de omgeving in de omgeving van Kromme Gat te Hardinxveld-Giessendam de rugstreepad voorkomen als gevolg van de aanwezigheid van geschikt habitat. De rugstreepad is een amfibieënsoort die in Nederland leeft aan de rand van zijn verspreidingsgebied. Het is een typische pionierssoort van open gebieden. In deze gebieden heeft de rugstreepad een voorkeur voor los en zanderig bodemsubstraat. Ondanks dat de rugstreepad in Nederland aan de rand van zijn verspreidingsgebied zit, komt hij relatief veel voor in Nederland. Gebieden waar de rugstreepadden talrijk voor kunnen komen zijn de meeste zandgronden, opgehoogde dijken, terreinen of bewerkte terreinen alwaar hij zich gedraagt als cultuurvolger.

2.3 Grote modderkruiper

De grote modderkruiper, een vissoort, leeft in wateren met een dikke modderlaag. Het is een rivierbegeleidende soort die waarschijnlijk bij hoge waterstanden poelen kan bereiken waar hij langere tijd kan overleven na het opdrogen van de poel. De grote modderkruiper is een bodembewoner die in staat is in zuurstofarm water te overleven. Wanneer het zuurstofgehalte van het water erg laag wordt, hapt de modderkruiper lucht aan de oppervlakte en neemt daaruit zuurstof op in het sterk geplooid en doorbloede darmslijmvlies. De vis komt voor in grote en kleine plassen en meren, sloten, kleine rivieren, beken en moerassen. Omdat de grote modderkruiper zeer actief wordt bij luchtdrukschommelingen zoals onweer valt de soort dan relatief eenvoudig waar te nemen. Omdat de grote modderkruiper internationaal beschermd is via de Habitatrichtlijn is de grote modderkruiper ook nationaal beschermd via de Wet natuurbescherming.

3. METHODE

3.1 Onderzoeksronden

Conform de kennisdocumenten van heikikker, rugstreeppad en grote modderkruiper (Bij 12, 2017a,b,c) dient voor de aanwezigheid of afwezigheid van deze soorten onderzoek plaats te vinden in februari tot en met juni. Ten behoeve van de inventarisatie van de heikikker, rugstreeppad en grote modderkruiper zijn vijf inventarisatieronden uitgevoerd. In tabel 1 wordt van deze inventarisatieronden een overzicht gegeven.

Tabel 1. Overzicht inventarisatieronden naar het voorkomen van beschermde soorten ter plaatse van Kromme Gat te Hardinxveld-Giessendam.

Datum	Heikikker	Rugstreeppad	Grote modderkruiper
7 april 2020	Zicht, Netonderzoek	Koorzang, net	Netonderzoek
29 april 2020	Zicht, Netonderzoek	Koorzang, net	Netonderzoek
24 mei 2020	Zicht, Netonderzoek	Koorzang, net	Netonderzoek
26 mei 2020	Netonderzoek	Netonderzoek	Netonderzoek, plaatsen fuiken
2 juni 2020	Netonderzoek	Netonderzoek	Controle fuiken

3.2 Heikikker en rugstreeppad

De beste methode om heikikkers te inventariseren is tijdens de voortplanting vroeg in het voorjaar. De inventarisatie van heikikker en rugstreeppad vond plaats met behulp van een drietal methoden die werden toegepast gedurende verschillende bezoeken, namelijk:

1. Het afzoeken op amfibieën met licht (7, 29 april en 24 mei 2020).
2. Het luisteren naar de koorzang. De roepactiviteit werd gestimuleerd door middel van het afspelen van koorgeluiden van een geluidsdrager (7, 29 april en 24 mei 2020).
3. Gedurende vijf onderzoeksmomenten zijn de wateren met een schepnet onderzocht.

Op bewolkte dagen worden heikikkers juist vaak 's avonds en 's nachts gehoord. Als de soort in de goede periode onder de goede omstandigheden niet roepend aangetroffen is, dan kan een tweede ronde nodig zijn (Kennisdocument heikikker, Bij 12, 2017a). In totaal zijn drie onderzoeksronden uitgevoerd.

Rugstreeppad is veelal in april / mei (roepend) actief.

De methode voor het inventariseren van heikikker en rugstreeppad sluit aan bij de beschreven methode door Lenders e.a. (1993), Diepenbeek & Delft (2006) en het Kennisdocument heikikker en rugstreeppad (Bij 12, 2017a,b).

3.2 Grote modderkruiper

Vissen zijn geïnventariseerd door middel van schepnetonderzoek (7, 29 april, 24, 26 mei en 2 juni 2020). De optimale periode van inventariseren met schepnet is van maart tot juni: de soort is dan actief vanwege de voortplantingsperiode en de habitat is nog niet dichtgegroeid. In deze periode is onderzoek verricht.

Daarnaast is getracht om onderzoek te verrichten voorafgaand aan het moment van een weersverandering; grote modderkruipers zijn dan extra actief. Inventariseren met een schepnet kan dit het beste plaatsvinden met een groot schepnet. Hiertoe is het standaardmodel van RAVON toegepast. Met het net worden veelvuldig kleine vissen gevangen die voor kleinere wateren een representatief beeld geven van de aanwezige visfauna. Het gebruikte schepnet dat werd gebruikt is geleverd voor professionele inventarisaties. Met dit net worden relatief kleine vissen gevangen die een representatief beeld geven van de aanwezige vissen. De methode wordt landelijk gebruikt en wordt uitgedragen door Stichting RAVON te Nijmegen (Spikmans & Jong, 2006). Met het schepnet zijn alle wateren integraal bemonsterd vanaf de oever, eventueel met waadbreek vanuit het water.

In verband met de kans op het mogelijk voorkomen van grote modderkruiper zijn ook de fuiken geplaatst ($n=4$), een geschikte waarnemingsmethode (zie figuur 2). Met een fuik worden namelijk regelmatig grote modderkruipers gevangen als zij voorkomen.

De methode sluit aan bij de methode zoals door het bevoegd gezag beschreven in het kennisdocument grote modderkruiper (Bij 12, 2017).

Figuur 2. Beeld van een fuik.

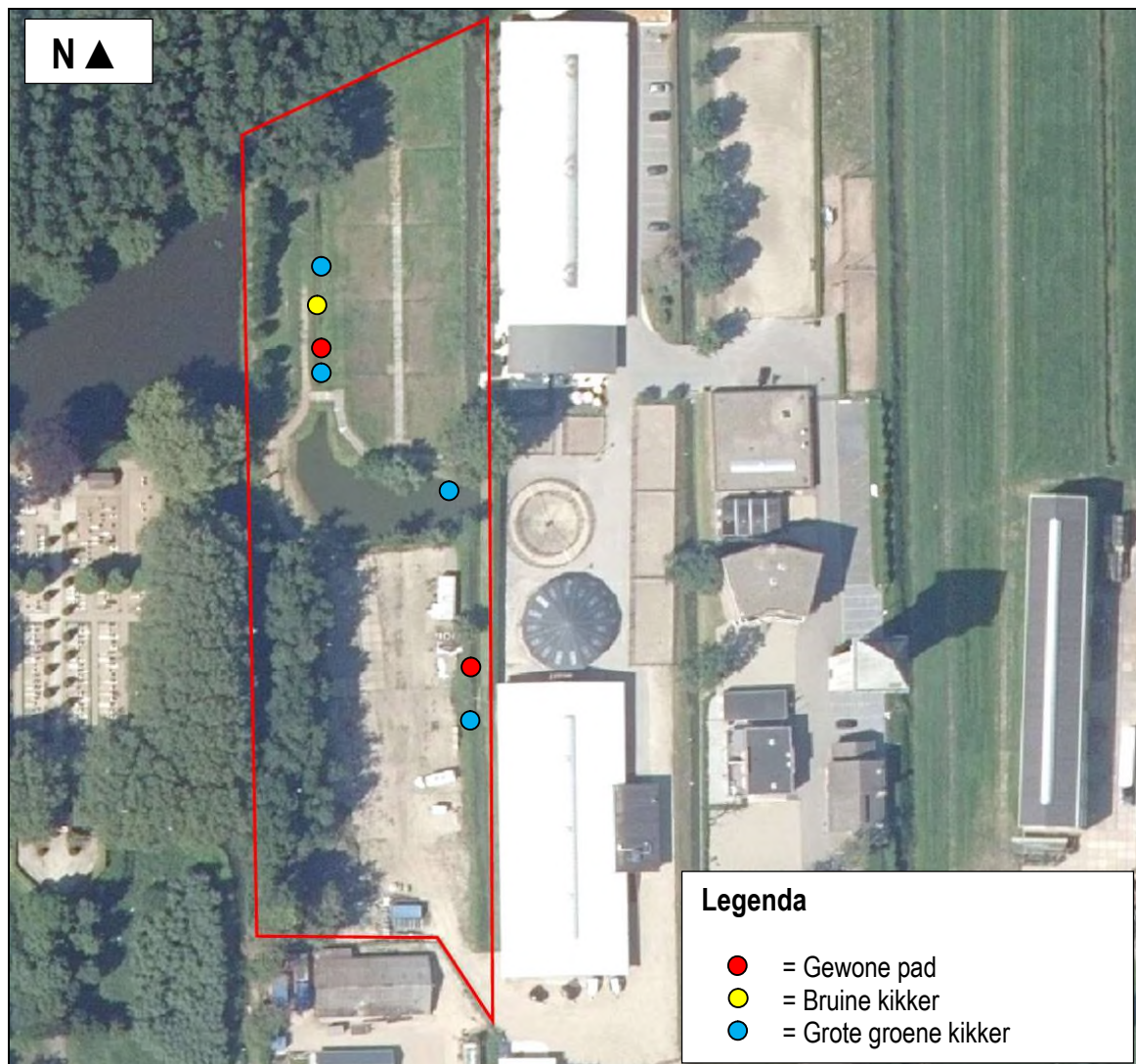
4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING

4.1 Heikikker en rugstreeppad

De aanwezigheid van de heikikker en rugstreeppad is niet vastgesteld gedurende onderhavig onderzoek. Ook zijn larven van heikikker en rugstreeppad niet aangetroffen.

De kans op het voorkomen van de heikikker is ook zeer beperkt omdat het geschikte habitat, veenachtige gebieden, ontbreken.

Aangetroffen zijn gewone pad, bruine kikker en grote groene kikker (zie figuur 3). Deze soorten zijn in lage dichtheid vastgesteld. Van gewone pad en bruine kikker is van beide soorten één keer voortplanting aangetroffen. Grote groene kikker komt wat meer voor; deze soort wordt dan ook aangetroffen in wateren met vis en andere fauna (zie paragraaf 4.2). Blijkbaar zijn de wateren beperkt geschikt voor amfibieën. Voor de algemene soorten amfibieën bestaat een algemene provinciale vrijstelling.

Figuur 3. Waarnemingen van amfibieën in het gebied Kromme Gat te Hardinxveld-Giessendam.

4.2 Grote modderkruiper

De aanwezigheid van de grote modderkruiper is niet vastgesteld gedurende onderhavig onderzoek. Wel zijn kleine modderkruiper, tiendoornige stekelbaars en rietvoorn in lage dichtheid aangetroffen (zie figuur 4). Deze soorten zijn niet beschermd.

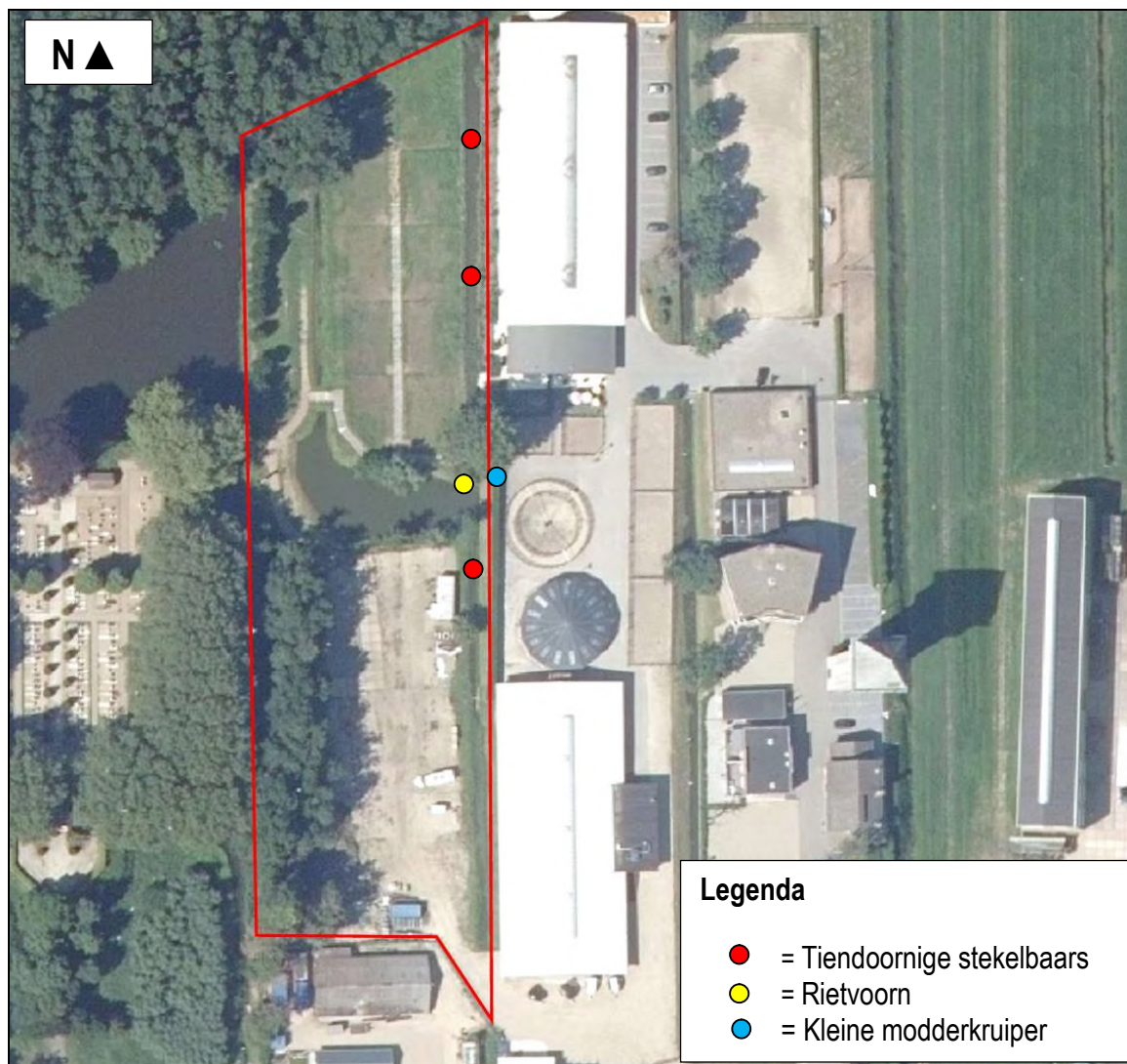
In het plangebied komen de vereiste geïsoleerde wateren met verlandingsvegetaties voor de grote modderkruiper in zeer beperkte mate voor. Door het grotendeels droogvallen van de toegangssloot was de vijver slecht bereikbaar. Het betreft ook geen vereiste vegetatierijke wateren in het plangebied. Daarnaast is er in het plangebied een structuurloze, plaatselijk stinkende sliblaag aanwezig. De waterkwaliteit is slecht; veel algen (zie figuur 4). In de fuiken werden hoge dichtheden Amerikaanse rivierkreeften gevangen; dit is negatief voor de inlandse fauna (zie figuur 5). In wateren met veel Amerikaanse rivierkreeften worden weinig waterdieren waaronder vissen vastgesteld. Deze factoren zijn negatief voor het voorkomen van de grote modderkruiper. Er werden daarnaast zeer beperkt andere vissen aangetroffen. Het voorkomen van de grote modderkruiper gaat vaak samen met het voorkomen van veel en andere vissoorten.

Figuur 4. Slechte waterkwaliteit (2-6-'20).

Figuur 5. Amerikaanse rivierkreeft in de fuiken.

Figuur 6. Waarnemingen van vissen in het gebied Kromme Gat te Hardinxveld-Giessendam.

5. SAMENVATTENDE CONCLUSIE

Er is het voornemen voor de realisatie en gebruik van vier woningen met landschappelijke inpassing aan het Kromme Gat te Hardinxveld-Giessendam. Op grond hiervan is een gericht veldonderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde heikikker, rugstreeppad en grote modderkruiper.

Uit de resultaten van het onderzoek komt naar voren dat aanwezigheid van de heikikker, rugstreeppad en grote modderkruiper niet is vastgesteld gedurende onderhavig onderzoek. Negatieve effecten op de heikikker, rugstreeppad en grote modderkruiper worden derhalve uitgesloten.

Op grond van bovenstaande analyse worden effecten op beschermde planten- en diersoorten uitgesloten; de plannen voor de realisatie en gebruik van vier woningen met landschappelijke inpassing aan het Kromme Gat te Hardinxveld-Giessendam zijn niet in strijd met het gestelde binnen de Wet natuurbescherming.

De zorgplicht blijft onverkort van kracht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats. Dit artikel is derhalve ook gericht op het voorkomen van doden en verwonden van algemene soorten. Voor- en gedurende de uitvoering dient hierbij rekening gehouden te worden.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Literatuur

- Adviesbureau Mertens, 2020. Quick scan beschermde planten- en diersoorten Kromme Gat te Hardinxveld-Giessendam. Wageningen, 1-16.
- Bij 12, 2017. Kennisdocument heikikker, Utrecht.
- Bij 12, 2017. Kennisdocument rugstreeppad, Utrecht.
- Bij 12, 2017. Kennisdocument grote modderkruiper, Utrecht.
- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 2017. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie Economische zaken, 2016. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 2016, 1-34.
- Creemers, C.M., Delft, J., 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nijmegen, 1-476.
- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad den Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van den van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Gerstmeier, R., Romig, T., 1997. Zoetwatervissen van Europa, Tirion, Baarn, 1-368.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2004. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Economische Zaken, 2016. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 34 (2016), 1-84.
- SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse broedvogels.
- Nie, H.W. de, 1996. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem, 1-151.
- Spikmans, F, Jong, T. de, 2006. Het waarnemen van zoetwatervissen, Nijmegen, 1-55.

Website

- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl
- www.sovon.nl
- www.telmee.nl
- www.zoogdiervereniging.nl
- www.netwerkecologischemonitoring.nl
- www.verspreidingsatlas.nl

BIJLAGEN

1. VOORWAARDEN

Adviesbureau Mertens BV (ingeschreven in het handelsregister onder nummer 09110429) richt zich op de inventarisatie van natuur- en landschapswaarden en de eventuele effecten van plannen of projecten op deze waarden. Vaak wordt daarom getoetst aan de geldende wet- en regelgeving.

Dieren en planten kunnen zich vestigen na onderzoek en ook is er een mogelijkheid, dat ondanks onderzoek dieren zich verborgen houden of dat planten niet zijn opgekomen in een bepaald jaar doordat het bijvoorbeeld een droog of koud voorjaar is. Ook komt het zeer soms voor dat wilde dieren zich anders gedragen in bepaalde situaties zoals op plaatsen waar veel mensen komen, waar veel geluid is of veel lichtverstrooiing. Daarom heeft Adviesbureau Mertens BV een inspanningsverlichting en geen resultaatverplichting bij inventarisaties. Adviesbureau Mertens BV is niet aansprakelijk voor het zich verborgen houden, nadien vestigen of verplaatsen van soorten.

Zoals bovenstaand weergegeven wordt getoetst aan de geldende wet- en regelgeving. Een plan of project wordt met de grootste zorg getoetst door Adviesbureau Mertens BV. De geldende interpretatie van de wet- en regelgeving is aan verandering onderhevig en sinds de decentralisatie van bevoegde gezagen treden er ook regionale verschillen op. Adviesbureau Mertens BV is niet verantwoordelijk voor veranderde interpretatie van de wet- en regelgeving.

Na verrichtte werkzaamheden worden projecten soms overgedragen of wordt er op een andere manier invulling gegeven aan de uitvoering. Adviesbureau Mertens BV is niet aansprakelijk voor gevolgschade, of schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden of andere gegevens afkomstig van Adviesbureau Mertens BV. De opdrachtgever vrijwaart Adviesbureau Mertens BV voor aansprakelijkheid van derden als gevolg van deze toepassingen.

Omdat dieren en planten zich verplaatsen, zich kunnen vestigen na onderzoek en de geldende interpretatie van wet- en regelgeving aan verandering onderhevig is, is een onderzoek twee jaar geldig. Na twee jaar dient een onderzoek en/of advies geactualiseerd te worden. De opdrachtgever is hiervoor zelf verantwoordelijk.

De interpretatie van wet- en regelgeving kan zijn gewijzigd na advies, de situatie kan veranderd zijn en daarnaast dient voldaan te worden aan de Zorgplicht van bijvoorbeeld de Wet natuurbescherming. Tijdig maar in ieder geval voorafgaand van start van eventueel fysieke werkzaamheden dient de initiatiefnemer / uitvoerder zich daarom opnieuw op de hoogte te stellen van eventueel aanwezige natuur- en landschapswaarden in en rond een plangebied en hoe hiermee moet worden omgegaan. Voor uitvoer dienen natuur- en landschapswaarden en eventueel gewijzigde situaties in kaart gebracht te worden en dient nagegaan te worden hoe hiermee moet worden omgegaan.

Adviesbureau Mertens BV is niet aansprakelijk voor indirecte en/of gevolgschade, waaronder mede wordt verstaan gederfde winst en schade als gevolg van bedrijfstagnatie.

Inzake schadevergoeding geldt bij een toerekenbare tekortkoming van Adviesbureau Mertens BV een aansprakelijkheidsbedrag van maximaal drie maal de opdrachtwaarde.

2. ONDERZOEKS OMSTANDIGHEDEN

Datum (2020)	Tijd (uur)	Duur (uur)	Temperatuur (°C)	Neerslag (mm)	Wind (bft)
7 april 2020	20.00-23.00	3	13	Geen	2
29 april 2020	21.00-24.00	3	14	Geen	2
24 mei 2020	22.00-24.00	2	15	Geen	2
26 mei 2020	16.00-18.00	2	23	Geen	3
2 juni 2020	16.00-18.00	2	22	Geen	2

Adviesbureau

Mertens B.V.

Telefoon (06) 29 45 84 56

E-mail info@adviesbureau-mertens.nl

Advies op het gebied van natuur, ruimtelijke ordening en natuurwetgeving.